

**A STUDY OF FOOT CARE BEHAVIORS IN TYPE 2
DIABETES PATIENTS**

SUANGSUDA SAWANGJAI

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF NURSING SCIENCE
(ADULT NURSING)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

2006

ISBN 974-04-7245-1

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

การศึกษาพฤติกรรมการดูแลเท้าในผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน
(A STUDY OF FOOT CARE BEHAVIORS IN TYPE 2 DIABETES PATIENTS)

สรวงสุดา สว่างใจ 4637736 NSAN/M

พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : เพ็ญจันทร์ เสรีวิวัฒนา, M.Sc. , อรวมน ศรียุคศุทธ,
D.N.S., พรศรี ศรีธัญญาพร, M.Ed.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลเท้าในผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน กลุ่มตัวอย่างคือผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลินที่มารับบริการที่คลินิกเบาหวานแผนกผู้ป่วยนอกและหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิโรงพยาบาลบึงสามพัน อ.บึงสามพัน จ. เพชรบูรณ์ จำนวน 231 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือ 3 ชุด ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน 2) แบบสอบถามพฤติกรรมดูแลเท้า และ 3) แบบประเมินสภาพเท้า โดยเครื่องมือมีความเชื่อมั่น = 0.86 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาด้วยวิธีคำนวณค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (78.4 %) มีอายุเฉลี่ย 58.23 ปี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม(36.8%)และจากการศึกษานี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเป็นโรคเบาหวานน้อยกว่า 5 ปี (58.5 %) มีโรคประจำตัวคือโรคความดันโลหิตสูง (44.2%) พฤติกรรมการดูแลเท้าโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 2.9$, $SD = 0.30$) และเมื่อพิจารณาพฤติกรรมดูแลเท้ารายด้านพบว่าการดูแลที่มีคะแนนสูงจากมากไปน้อย คือการดูแลทำความสะอาด ด้านการทำความสะอาดเท้า ด้านการดูแลผิวหนังที่เท้าและเล็บเท้า ด้านการบริหารเท้าเพื่อส่งเสริมการไหลเวียนโลหิต และด้านการใช้รองเท้าอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.25$, $SD = 0.72$; $\bar{x} = 3.24$, $SD = 0.90$; $\bar{x} = 2.96$, $SD = 0.83$; $\bar{x} = 2.93$, $SD = 0.81$; $\bar{x} = 2.72$, $SD = 0.63$) ตามลำดับ ในส่วนของพฤติกรรมดูแลเท้าที่ต้องทำการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมด้านการตรวจเท้าเพื่อหาความผิดปกติ พฤติกรรมด้านการพบแพทย์และให้แพทย์ตรวจเท้า ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 2.09$, $SD = 0.59$; $\bar{x} = 2.10$, $SD = 0.61$) ตามลำดับ.

สำหรับพฤติกรรมด้านการทำความสะอาดเท้ากลุ่มตัวอย่างมีการทำความสะอาดเท้าที่ไม่ถูกต้อง (93.5%) ลักษณะของความผิดปกติที่พบคือ เกิดเชื้อราที่เล็บเท้า (52.3 %) ผิวหนังที่เท้าแห้ง(51.1 %) และเกิดตาปลาที่เท้า(45.5%) ตามลำดับ.

จากผลการวิจัยครั้งนี้ บุคลากรทางการแพทย์ควรส่งเสริม สนับสนุนและให้ความรู้แก่ผู้ป่วยเบาหวาน ให้มีพฤติกรรมดูแลเท้าที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ โดยมุ่งเน้นพฤติกรรมด้านการตรวจเท้าเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่เท้า

A STUDY OF FOOT CARE BEHAVIORS IN TYPE 2 DIABETES PATIENTS

SUANGSUDA SAWANGJAI 4637736 NSAN/M

M.N.S. (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORS: PENCHUN SAREEWIWATTANA, M.Sc.,
ORAWAMOL SRIYUKTASUT, D.N.S., PORNSRI SRIUSSADAPORN, M.Ed.

ABSTRACT

The purpose of this descriptive research was to study foot care behaviors in type 2 diabetes patients. The sample was composed of 231 persons with type 2 diabetes who attended the medical out-patient diabetes clinic at Buengsampan Hospital, Phetchaboon Province. The instruments were a demographic questionnaire, foot care behavior questionnaire, and foot assessment form asking about skin and feet condition. The reliability of the instrument using Cronbach's Alpha Coefficient was 0.86. The data was analyzed using descriptive statistics by frequencies, percentages, means and standard deviations.

The majority of the samples were female (78.4%) and the mean age was 58.23 years. More than half of the samples were farmers (36.8 %), duration of diabetes was less than five years (58.5 %), and the major chronic disease was hypertension (44.2%). The overall mean score of foot care behaviors was at a good level ($\bar{x} = 2.9$, $SD = 0.30$). Considering each aspect, it was found that wound care behaviors had the highest mean score at a good level ($\bar{x} = 3.25$, $SD = 0.72$) followed by foot cleaning, foot skin and nail care, blood circulation of feet with exercise and foot wear which were also at good levels ($\bar{x} = 3.24$, $SD = 0.90$; $\bar{x} = 2.96$, $SD = 0.83$; $\bar{x} = 2.93$, $SD = 0.81$; $\bar{x} = 2.72$, $SD = 0.63$ respectively). Prior foot care behaviours had the lowest mean score at a fair level. Foot examination and visiting a physician for foot examination were at fair levels ($\bar{x} = 2.09$, $SD = 0.59$; $\bar{x} = 2.10$, $SD = 0.61$) respectively.

Most of the sample (93.5%) did not perform correct cleaning behavior. Characteristic complications were candida at the toe nails (52.3%); feet skin dryness (51.1 %) and calluses (45.5%).

Given the results of this study, nurses and health care providers should regularly promote, educate, and enhance foot care behavior, particularly, foot assessment to prevent complications in the foot.

KEY WORDS: DIABETES NEUROPATHY / DIABETIC FOOT DEFORMITY/
DIABETIC FOOT CARE / PREVENTIVE BEHAVIOR /
FOOT CARE